

SPRÁVA PRE MÉDIÁ

Pavol Jozef Šafárik zaradil slovenčinu medzi samostatné „nárečia“, na úroveň s češtinou

V Košiciach vzniká nový dokumentárny film o živote a diele tohto veľikána.

▪ KOŠICE 22. JÚNA 2021

Kultúrna a vedecká obec na Slovensku a v Českej republike si v týchto dňoch pripomína **160. výročie úmrtia** významného slovenského historika, etnografa, básnika a zakladateľa vedeckej slavistiky **Pavla Jozefa Šafárika** (13. 5. 1795, Kobeliarovo – 26. 6. 1861, Praha).

P. J. Šafárik patrí k najvýznamnejším osobnostiam slovenských dejín, po ktorej je pomenovaná ulica či námestie v každom väčšom slovenskom meste a od roku 1959 aj druhá najväčšia klasická univerzita na Slovensku – **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** (UPJŠ). Napriek tomu akoby ostával „v tieni“ iných významných osobností. Prečo vie o ňom verejnosť na Slovensku tak málo?

„Myslím si, že tých dôvodov je viacero,“ hovorí odborník na život a dielo P. J. Šafárika a bývalý prorektor UPJŠ pre rozvoj vzťahov s verejnosťou (2015 – 2019) **prof. PhDr. Ján Gbúr, CSc.**, ktorý pôsobí ako literárny vedec na **Katedre slovakistiky, slovanských filológií a komunikácie Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach**.

„P. J. Šafárik sa verejne príliš neangažoval, preto ho väčšinová časť slovenskej verejnosti počas jeho života takmer nepoznala. Jeho jediná verejná a politická angažovanosť je spojená s prípravou a priebehom Slováckého zjazdu v Prahe v roku 1848, na ktorom sa zapojil do riešenia sporu medzi predstaviteľmi Slovákov a delegátmi dvoch južnoslovanských národov – Srbmi a Chorvátmi – o riešenie národno-emancipačného procesu slovanských národov v rámci Uhorska,“ približuje J. Gbúr s tým, že ostatnú časť svojho života Šafárik venoval humanitnej vede. Jeho vedecké knižné tituly boli oceňované predovšetkým v slovanskom akademickom prostredí, lebo sa venoval najmä slovanskej filológii a etnogenéze Slovanov.

Ďalším dôvodom, prečo ostával a ostáva „v tieni“ významných osobností slovenskej kultúrnej histórie, je podľa prof. Gbúra aj skutočnosť, že je považovaný – spolu s ďalším rodeným Slovákom Jánom Kollárom – za „dvojdomeho“ autora, ktorý patrí rovnako do českej aj slovenskej kultúry.

„Od roku 1959, keď si meno P. J. Šafárika požičala do svojho názvu naša univerzita, výrazne ožilo vo verejnosti – a to nielen v akademickej – aj Šafárikovo dielo. UPJŠ v Košiciach sprístupňuje a propaguje jeho vedecké diela a básnickú tvorbu pre našich študentov a pre širokú čitateľskú a kultúrnu verejnosť na Slovensku aj v zahraničí. Verím, že v tomto trende aktívnej a cielavedomej propagácie života a tvorby Šafárika bude pokračovať aj v ďalších rokoch.“

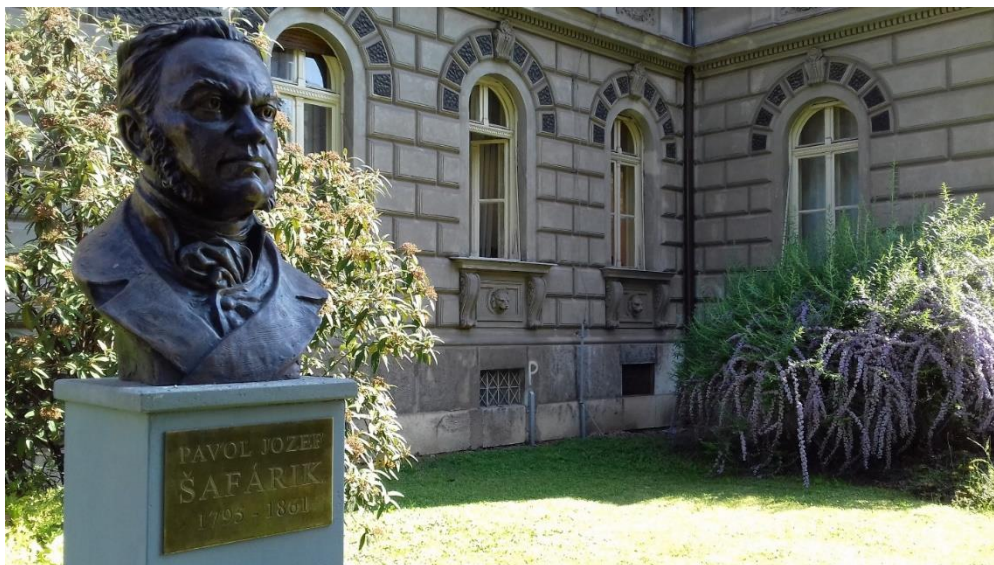
Aký je najdôležitejší prínos P. J. Šafárika pre slovenský národ, slovenskú kultúru a slovenskú históriu? Prečo by sme mali o ňom vedieť omnoho viac ako v súčasnosti?

„Hlavným prínosom je Šafárikovo vedecké dielo a osobitne jeho tri monumentálne knižné tituly – *Geschichte der slawischen Sprache und Literatur nach allen Mundarten (Dejiny slovanského jazyka a literatúry všetkých nárečí)*, *Slovanské starožitnosti a Slovanský národopis. Ide o základné vedecké diela slavistiky s vypracovanou metódou komplexného spracovania rozsiahlej filologickej a etnologickej látky*,” uvádza prof. Gbúr, pričom vyzdvihuje Šafárikovu snahu o globálny pohľad na Slovanstvo a jeho jazykové členenie a tiež skutočnosť, že zaradil slovenčinu medzi samostatné „nárečia“, na úroveň s češtinou, a redefinoval pojmy slovanský národ, slovanský jazyk, slovanská literatúra a literárna kultúra.

Dôležitým prínosom je aj Šafárikova básnická tvorba sústredená do zbierky poézie *Tatranská múza s lýrou slovanskou*.

„Vďaka výbornému prekladu Lubomíra Feldeka do súčasnej slovenčiny má priestor na to, aby úspešne vstúpila nielen do súčasnej školskej literárnej praxe, ale aj medzi čitateľov hľadajúcich inšpirácie v slovenskej klasicistickej poézii,” myslí si prof. Ján Gbúr, ktorý autorsky spolupracuje na príprave dokumentu o P. J. Šafárikovi.

„Ide o projekt nového dokumentárneho filmu o živote a diele tohto veľikána, ku ktorému som napísal scenár. Zahrnul som doň najnovšie poznatky o Šafárikovom súkromnom a profesionálnom živote aj o jeho diele. Nebyť problémov spojených s pandemiou, film by bol už dokončený. Verím, že keď bude priaznivá situácia, verejnosť si ho bude môcť pozrieť na jeseň v tomto roku.“

Busta P. J. Šafárika pred budovou Rektorátu UPJŠ v Košiciach (Foto: M. Gladiš, FF UPJŠ)

■ SPRACOVAL A MÉDIÁM SPROSTREDKOVAL

PhDr. Marián Gladiš, PhD.
Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach

Archív tlačových správ Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach:
<https://www.upjs.sk/filozoficka-fakulta/info-pre-verejnost-a-media/spm/>